

Täysistunto

Maanantai 6.4.2020 klo 21.00—22.24

7. Muu asia: Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestämisvelvollisuutta koskevista väliaikaisista rajoituksista

Muu asia M 17/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin aiemmin tänään päivän ensimmäisessä täysistunnossa. Keskustelu jatkuu nyt.

Keskustelu

21.52 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! On tärkeää, että opetuksen toteuttajat, varhaiskasvatuksen toimijat ja koulut, ovat hyvin nopeasti pystyneet sopeutumaan uuteen tilanteeseen ja tehneet joltain osin digiloikan, jota ei voitu olettaakaan aiemmin.

Olisi tärkeää kuitenkin, kuten täällä aikaisemmassa keskustelussa moni toi esiin, että huomioitaisiin yksilöllisen tuen tarve, ja haluaisin kysyä: onko yksilöllistä tukiopetusta etänä järjestetty riittävästi, ja onko sellaisia aikeita olemassa? Tämä olisi täysin toteutettavissa ja helppoa. Nyt tulisi vain arvioida, minkälaista etäopetusta ja minkälaista tukiopetusta voisimme tarjota opiskelijoille. Tilanne on toki valitettava monen nuoren kannalta ja monen lapsen kannalta, joilla ei ole sellaisia mahdollisuuksia kotona saada tukea koulunkäyntiin kuin pitäisi olla. Toki kokonaistilanteen arviointi on tässäkin kaikkein tärkeintä. Meillä täytyy olla myös kuva siitä, koska näitä rajoituksia voidaan purkaa. Jos niitä ruvetaan purkamaan liian aikaisin tai ruvetaan löysentämään eri perustein liian aikaisin, niin voi olla, että kokonaisvaikutukset koululaisille tulevat olemaan suurempia kuin siinä tapauksessa, että aluksi pidetään kiinni rajoituksista ja toteutetaan todellakin etänä koulunkäynti ja varhaiskasvatus, kuten nyt hyvin pitkälti tehdään, toki ei kaikkien koululaisten ja päiväkotilasten osalta.

Kun punnitaan koululaisille ja lapsille aiheutuvaa haittaa tästä, on todellakin tärkeää pitää se kokonaiskuva mielessä, mitä on oletettavissa vuoden sisällä tai puolen vuoden sisällä. Ei ole mitään mieltä myöskään pitkittää sellaisilla keskitiukoilla rajoituksilla tätä tilannetta, jos on oletettavissa, että sellainen käytäntö tulee itse asiassa aiheuttamaan enemmän haittaa kokonaiskuvassa opiskelijoille. Nythän muutamat sellaiset maat, jotka ovat ilmoittaneet jo, että harkitsevat näiden rajoitusten purkamista, ovat yleisesti ottaen juuri niitä maita, joissa nämä rajoitukset ovat aluksi olleet hyvinkin tiukkoja. Lisäksi olisi hyvä huomioida, että meillä on erilaisia alueita Suomessakin ja epidemia on eri tavoin levinnyt, jo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2020 vp

ten ehkä koulunkäynninkin osalta olisi syytä miettiä tällaisia alueellisia painopisteitä. Ihan vielä emme varmasti tästä epidemiasta pääse eroon.

Varhaiskasvatuksen osalta on tuotu huoli siitä, miten henkilöstö altistuu tartunnoille. Niitä on hyvin vaikea välttää varhaiskasvatuksen osalta pienten lasten hoidossa ja kasvatuksessa. Sen takia olisikin todella tärkeätä, että ryhmät pysyvät pieninä ja tiloja käytetään rajatusti. Vaikka olisi toiminnan kannalta ehkä luontevaa yhdistellä ryhmiä hieman isommiksi, nyt tämän tartuntataudin kannalta olisi tosi tärkeätä, että ne ryhmät voisivat toimia omissa tiloissaan, vaikka siellä olisi hyvin pieni määrä lapsia paikalla. Vaikka siellä olisi ihan pari lasta paikalla, niin nyt on tilanne, jossa ei pidä ruveta säästämään tällaisessa kohdassa eikä pidä myöskään toimintaa ehkä pelkästään normaalin toiminnan organisoinnin kautta miettiä. Tästä on OKM ohjeistanut, mutta voisi olla vielä tarpeen selkeyttää ohjeistusta, kun tästä on kysymyksiä paljon esitetty.

Sitten on toki huomioitava näitä muitakin opetuksen tarjoajia, ja sellainen kysymys, mikä niin avointen yliopistojen kuin kesäyliopistojen osalta on noussut esiin, on se, missä määrin voitaisiin heitä tukea ja missä määrin voitaisiin siirtää verkkoon opetusta. Nyt monen koulutuksentarjoajan tulot ja oppilaspohja ovat romahtaneet, kun lähiopetusta ei voida järjestää, mutta ihan varmasti opetukselle on kysyntää.

Sitten varhaiskasvatusmaksujen korvaaminen: monet kunnat ja kaupungit ovat niitä nyt korvanneet, ja olisi tärkeää myös huomioida näiden tulojen ja kustannusten vaikutus nyt sitten kuntien ahdinkoon tällä hetkellä, kun muutoinkin verotulot ovat pienenneet hyvin nopeasti.

Kokonaisuudessaan tarpeellisia rajoituksia. Ja näidenkin osalta toki tosi valitettavia tilanteita syntyy lasten kannalta, mutta niitä pitää minimoida nyt kaikin keinoin, tukea lastensuojelun resursointia ja tukiovetusta etänä, ja tehdä kaikkemme, jotta me voimme turvallisen oppimisympäristön näille lapsille turvata, samalla huomioiden, että tässä tehdään elämää turvaavia toimenpiteitä toki sitten tartuntataudin osalta myös. Euroopassa on tapauksia, joissa myös nuoria henkilöitä on valitettavasti koronaepidemiaan menehtynyt, ja tämä toki kertoo siitä, että lapset ja nuoretkaan eivät taudilta aina ole suojassa, vaikka riskit ovat huomattavasti pienempiä.

Millä tavoin sitten voidaan palata siihen normaaliin kouluelämään? Nyt on mielenkiintoista seurata esimerkiksi juuri näitä Saksan esimerkkejä, missä tuntuvat olevan suunnitelmat aika samalla mallilla kuin Suomessa: pyritään ensin epidemia estämään tiukastikin, ja sen jälkeen asteittain pyritään avaamaan. Siellä on kasvomaskien käyttökin nyt mitä ilmeisimmin, ainakin lehtitietojen mukaan, jo mukana näissä suunnitelmissa — meillä vielä tähän varmasti kannanmuodostusta pitäisi tehdä — ja toki sitten tämän digisovelluksen osalta myönteisiä merkkejä on ilmassa, mutta toki siinäkin olisi kiinnostavaa se, millä aikataululla voidaan saada sekin käyttöön, että normaalielämä sitten pikkuhiljaa, koronaepidemian vielä jyllätessä rokotteeseen asti, kuitenkin mahdollisimman pian mahdollistuisi.

21.59 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Todellakin ministeri tuossa iltapäivällä piti oman puheenvuoronsa, ja täytyy sanoa, että näiden rajoitustoimien jatkaminen on varmasti ihan perusteltua ja vielä sitten niillä korjauksilla, jotka ovat tulleet esille, elikkä niin että pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevilla ja myöskin valmistavaan koulutukseen osallistuvilla on mahdollisuus tähän lähiopetukseen osallistua, vaikka nyt muutoin sitten toivomme tätä etäopetusta suosittavan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2020 vp

Oli myös hyvä, että ministeri siinä omassa puheenvuorossaan otti esille sen, että nyt erityisesti aiotaan kiinnittää huomiota näihin oppimiseroihin ja erityisen tuen tarpeessa oleviin henkilöihin. Ja mielestäni myöskin oppilashuollolla on tässä tilanteessa haasteensa, koska tiedämme, että kaikilla lapsilla ne kotioloit eivät välttämättä ole sellaiset, että siellä pystyttäisiin lasta tukemaan. Päinvastoin voi olla, että nimenomaan niitten kotiolojen tähden siellä voi olla hyvinkin suuria vaikeuksia, kun nämä lapset jossakin vaiheessa palaavat taas, jälleen tähän lähiopetukseen ja luokkaopetukseen.

Ja täytyy vain todeta, että nyt viisautta sitten sinne kehysriiheen, jotta todellakin tästä oppivelvollisuuden kategorisesta pidentämisestä luovuttaisiin, koska onhan se aivan järkyttävä menolisäys tässä tilanteessa, jossa kaikki paukut pitäisi nyt käyttää niiden lasten ja nuorten koulupolun varmistamiseen, joilla tällä hetkellä niitä oppimisvajeita on tullut, jotta pystyttäisiin siihen tavalliseen rutiiniin palaamaan — kun vielä erityisesti opetussektori itse vetoaa siihen, että tässä tilanteessa ei pitäisi nyt lähteä tekemään tällaista suurta muutosta, kun pitäisi pystyä huolehtimaan siitä, että pystytään palaamaan niihin entisiin tilanteisiin.

Kunnille pitää antaa kiitosta siitä, että valtaosassa kuntia tämä kouluruoka-asia on pystytty erilaisilla ratkaisuilla huolehtimaan. Toki tässä nyt on tullut sitten eriarvoisuutta kuntien välille, koska sitä on hyvin eritasoisesti ja erityyppisesti hoidettu. Mutta täytyy sanoa, että kunnissa on kuitenkin tässä asiassa haluttu varmistaa se, että kouluruoka olisi mahdollinen myöskin siellä etäopetuksessa oleville.

Sitten toinen tämmöinen kiitoksenaihe on, että varhaiskasvatuserityyppisyyden lähestulkoon kaikissa kunnissa nyt sitten jätetty perimättä lapsilta, jotka siihen eivät osallistu, ja se tuntuu todellakin oikeudelta ja kohtuudelta tässä tilanteessa.

Mutta tosiaan tuonne kehysriiheen nyt vaan niitä terveisiä, että nyt on tärkeää, että pidetään huolta lasten ja nuorten opinpolun eheydestä ja siitä, että he saavat kaiken sen tuen, minkä tarvitsevat, ja että nyt on tärkeää pitää huolta siitä, että paluu tavalliseen luokkaopetukseen ja lähiopetukseen sujuu sitten mahdollisimman hyvin kaikilta oppilailta, ja ei ole aika lähteä tällaisiin uudistuksiin.

22.02 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Ensin etänä kiitokset ministerille päivällä pidetystä selkeästä esittelystä.

Valmiuslain nojalla tehtyjä väliaikaisia, jo tutuksi tulleita rajoituksia jatkettaisiin siis 13.5. asti. Perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen osalta tehdään nyt jotain täydennyksiä.

Heti alkuun on syytä todeta, että opetuksen määrää voidaan vähentää vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä. Jotta oppimiserot eivät kasvaisi, oppimisen tuki ja oppilashuolto pitäisi yhä pystyä toteuttamaan myös etäopintoja tekeville. Rajoitus ei tästä oppimiserojen syntymissyystä koske esiopetuksen, perusopetuksen, ykkös—kolmosvuosiluokkien oppilaita, erityisen tuen päätöksen saaneita oppilaita eikä pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia oppilaita.

Tässä esityksessä lähiopetukseen oikeutettujen piiriin lisätään myös valmistavan opetuksen oppilaat, mikä on erittäin tervetullutta. Heidän opetuksensa keskittyy ennen kaikkea suomen tai ruotsin kielen oppimiseen. Vanhemmat eivät pysty näissä opinnoissa useinkaan tukemaan. Edellytykset hyötyä etäopetuksesta ovat muita heikommat, ja oppilaat saattavat olla muutoinkin haavoittuvammassa asemassa olevia. Positiivinen erityiskohtelu

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2020 vp

on siis hyvin perusteltua ja parantaa edellytyksiä integroitua luokkaopetukseen tulevaisuudessa. Myös ryhmät ovat pienempiä, ja tartuntariskikin on siksi matalampi.

Opettajat, oppilaat ja perheet ovat olleet viime viikkoina uuden edessä, kun suuri osa koululaisista siirtyi etäopetukseen. Vain vähän aiemmin osa vanhemmistakin oli aloittanut ehkä elämänsä ensimmäiset etätyöviikot. Ja vielä kaupan päälle sovittiin, että ei saa tavata vapaa-ajallakaan kavereita. Stressiä, hermostumista, aivan varmoja kömmähdyksiä tällaisesta on syntynyt. Mistä löydetään kotona jokaiselle sellainen nurkka, että edes välillä voi tehdä rauhassa töitä? Millä saan teinin ylös ennen lounasaikaa? Toimiiko netti, ja kuka osaa käyttää lapselle juuri hankittua konetta? Kisaväsymystä on nyt myös, kun tieto etäilyn jatkumisesta on saavuttanut perheet ja opettajat. Toivonkin siis todella, että opetustuloksien ja oppilaiden hyvinvoinnin takaamiseksi pohditaan koko ajan myös mahdollisuuksia purkaa rajoituksia heti, kun se on terveyden ja turvallisuuden kannalta mahdollista. Tässä edustaja Holopainen nosti jo Saksan mallia, ja on hyvä, että meilläkin lähdetään selvittämään näitä digisovelluksia sen suhteen, kuinka taudin tartuntoja voidaan seurata ja sillä mahdollisesti avata näitä rajoituksia.

Samoin toivon, että kuntien talouden tukipaketti etenee pian, jotta taloustilanteen niukuus ei vaikuttaisi opetusjärjestelyissä tehtäviin ratkaisuihin.

Erityisesti haluan kiinnittää huomiota peruskoulunsa päättäviin, jotka ovat hakeutumassa jatko-opintoihin. Etäopinnot eivät sovi kaikille ihmisille samalla tavalla. Joukossa on sekin oppilas, joka oli päättänyt kiritä arvosanojaan kevään aikana niin, että pääsisi lukioon. Nyt tietokoneella ja kännykällä istuen oppiminen tuntuu entistä vaikeammalta ja ahdistus vielä hankaloittaa keskittymistä. Alakoulun ja yläkoulun päättöluokat ovat myös sosiaalisesti tärkeitä tilanteita. Ystävät vaihtavat koulua. Tärkeää olisi päästä tapaamaan ja solmimaan siteitä, jotka kestävät koulujen vaihduttuakin.

Myös ammatillisessa opetuksessa viimeistellään opintoja. On hyvä, että työpaikalla tai muualla oppilaitoksen ulkopuolella järjestettävää koulutusta voidaan jatkaa, jos se on työpaikan puolesta mahdollista ja työympäristö arvioidaan opiskelijalle turvalliseksi. Nostan myös huolen, josta päivällä puhuttiin jo jonkin verran, eli näiden näyttöjenannon riittävät mahdollisuudet, jotta tutkinnot eivät jäisi niiden puutteesta kiinni ja viivästyisi kovasti.

Kiitoksia myös siitä kannasta yliopiston ja korkeakoulujen osalta, että opetusjärjestelyjä koskevista muutoksista johtuvat viivästykset opintojen etenemisessä otetaan huomioon lisäaikana opiskeluoikeuteen.

Sitten muutama sana ruokailuista. Kouluruokailun tärkeydestä on puhuttu täällä salissa paljon, ja kiitos todella niille kunnille, jotka ovat sen jo näille etäopinnoissa oleville pystyneet järjestämään. Kyselyn mukaan 56 prosenttia kunnista on löytänyt ratkaisun esimerkiksi eväs- tai ruokapakettien jakona. Ja toivottavasti nekin kunnat, jotka vielä valmistelivat, hyvin nopeasti semmoisen toimivan ratkaisun löytävät. Myös korkeakouluopiskelijoille tuettuja aterioita voidaan nyt poikkeuksellisesti myydä mukaan ostettavina annoksina. Tämä on opiskelijoille tärkeä asia.

Opettajalla on myös etäopetuksessa suuri vastuu pohtia, mikä onnistuu joka kodissa. Materiaalista ei saa kertyä laskua. Tämä perheiden erilaisuuden huomioiminen ja lapsen pärjääminen kotona ovat asioita, jotka eivät ole yksin opettajan päänvaiva. Opettajan systemaattinen interaktiivinen yhteydenpito oppilaisiin on samalla osa oppilaan hyvinvoinnin tukea. Kunnan tulisi pohtia sitä, kuinka aiemmin mainitut kouluruokailu ja oppilashuolto järjestetään, mutta myös sitä, kuinka ongelmiin joutunutta lasta ja perhettä tuetaan näissä poikkeusoloissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2020 vp

Lasten ja nuorten ahdistukseen poikkeusoloissa voi jokainen aikuinen tarttua. Moni nuorisotoimi, harrastustoimi ja järjestö on siirtynyt verkkoon tarjoamaan tukeaan. Näistä pitää viestiä nuorten kanavia pitkin, jotta tarvitsevat löytävät avun.

Viime kädessä meillä päättäjillä on vastuu seurata, kuinka kauan opetusta voidaan toteuttaa etänä, kuinka hyvin opetussuunnitelman tavoitteet saavutetaan, kuinka perheet, opettajat ja oppilaat tilanteessa pärjäävät. Maan tartuntatautilanteen ja edellisen analyysin pohjalta on sitten tehtävä ratkaisuja jatkosta. Kauanko voidaan etäillä, pitääkö lomille mennä ajoissa ja syksyllä aloittaa aiemmin, tarvitaanko kesällä opetusta kaikille tai tukiopetusta osalle, jos oppimiserot kasvavat? Syksyille joka tapauksessa perusopetukseen tarvitaan varmasti heikosta taloustilanteesta huolimatta kunnan resurssit kuroa tämän kevään vaikutuksia umpeen, samalla kun joudumme toivomaan, että koronan toista aaltoa ei tule tai että se voidaan ottaa hallitusti vastaan. Näitä tulevaisuuden ratkaisuja tulee pohtia jo nyt.

Nyt muistetaan kaikki perheissä ja kouluissa, että näitä päiviä muistellaan vielä vuosikymmenten päästä.

22.09 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Tässä on hyvä jatkaa edustaja Holopaisen ja edustaja Hopsun hyvien puheenvuorojen jälkeen. Suomessahan tosiaan maaliskuussa aloitettiin hyvin poikkeukselliset toimet tämän koronavirusepidemian hillitsemiseksi. Poikkeusolojen myötä koulut sulkivat ovet ja lapset siirtyivät pääosin kotona tapahtuvaan etäopetukseen ja vain pieni osa jatkoi lähiopetuksessa. Oli hienoa, että tämä onnistui näin nopeasti, ja kiitos siitä tietenkin rehtoreille, opettajille, henkilökunnalle, ja erityiskiitos vanhemmille.

Nyt kun näitä rajoitustoimia esitetään vielä, syystäkin, jatkettaviksi, niin sitä turnauskestävyyttä varmasti koetellaan siellä kymmenissätuhansissa kodeissa. Meillä on kuitenkin noin 600 000 peruskoululaista, ja kymmenissätuhansissa perheissä etäopetuksen ohjaamisen lisäksi mieltä painaa vakava huoli perheen taloudellisesta pärjäämisestä, lähisuhde- tai perheväkivallasta ja jopa liiasta alkoholinkäytöstä. Tämä tulee näkymään myös lähitulevaisuudessa kasvavana tarpeena erilaisissa perheiden tukitoimissa kuin myös lastensuojelun, sijaishuollon ja ensi- ja turvakotien palveluissa. On siis tärkeää, että samalla kun hallitus valmistelee näitä rajoitustoimenpiteitä ja pohtii kaikkien niiden vaikutuksia ja jatkamista, niin hallitus myös tunnistaa ja varautuu erityisesti tähän lastensuojelutarpeen kasvuun ja sijaishuollon ja ensi- ja turvakotipaikkojen riittävyyteen ja yleensäkin näkee lasten ja nuorten hädän, varautuu lapsien ja nuorten tukemiseen ja suojelemiseen myös näissä vaikeissa poikkeusoloissa, ja siihen myöskin kunnat tarvitsevat resursseja ja ohjeistusta ja tukea.

Arvoisa puhemies! Ammatillisessa koulutuksessa etäopiskelun ohella on todella tärkeää, että valmistumassa olevat opiskelijat pystyvät suoriutumaan opinnoistaan ja saavat näytöt suoritettua tänä keväänä samaten kuin peruskoulunsa päättämässä olevat opiskelijat. Ammatillisessa koulutuksessa erityisesti näitten henkilökohtaisten koulutussuunnitelmien ja kehittämissuunnitelmien, hoksien, merkitys on korostunut tämän etäopiskelun aikana, koska jos hoksit on hyvin tehty, ne toimivat hyvänä ohjenuorana opiskelijoille. Niin ammatillisessa koulutuksessa kuin muutenkin on tärkeää, että nämä opiskelijahuollon palvelut ovat opiskelijoiden tiedossa tai oppilaan tiedossa, käytettävissä ja toimivat myös etänä. Meillä pelkästään peruskoululaisista lähes 60 000 lasta ja nuorta on tehostetun tuen piirissä ja erityisen tuen piirissä on noin 45 000 oppilasta viime syksyn Tilastokeskuksen tie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2020 vp

tojen mukaan. Eli lähes 600 000:sta peruskoulun oppilaasta lähes viidennes on joko tehostetun tuen tai erityisen tuen piirissä.

Arvoisa puhemies! Näiden rajoitusten osalta nyt tietenkin mennään melkein sinne toukokuun puoleenväliin, mutta olisi tärkeää, että pystyttäisiin myös pohtimaan, milloin voimme näitä rajoituksia purkaa. Kokonaistilanne arvioiden on tärkeää, että koulut voisivat vielä tänä keväänä ennen kesälomille lähtöä toimia niin normaalisti kuin nyt voi tässä tilanteessa toimia lähiopetuksessa. Tällä voitaisiin puuttua mahdollisiin oppimisvaikeuksiin, nähtäisiin lapset, jotka ovat syrjäytymisvaarassa, erityisesti tämän kevään osalta vakavammassakin vaarassa, ja lapset, joille tämä pari kuukautta on ollut erityisen hankalaa aikaa. Jos koulut olisivat auki vielä toukokuun lopulla, niin näiden lasten ja nuorten hätä ja ongelmat tulisivat nähdäksi paljon selkeämmin, koska tilannehan oli tuossa maaliskuun lopussa se, että lastensuojeluilmoitukset selkeästi laskivat etäopetukseen siirtymisen jälkeen mutta todellisuus ei ole kuitenkaan se, että ne perheiden tilanteet tai hätä tai ne ongelmat siellä perheissä olisivat vähentyneet, vaan tilanne on vain se, että sitä lasten ja nuorten hättää ei kukaan näe, tai ainakaan kukaan sellainen vastuullinen vanhempi aikuinen ei näe, joka voisi tälle asialle jotain tehdä. Siinä mielessä on tärkeää, että pystytään nyt kunnille antamaan vielä tukea ja ohjeistusta siihen toimintaan, on sitten kyse erityisen tuen tarpeesta tai opiskelijahuollosta tai muusta, koulukuraattorin toiminnasta.

Sitten vielä loppuun kuntataloudesta. On siis todella tärkeää, että me emme tee niitä samoja virheitä, mitä tehtiin 90-luvulla. Lapsia ja nuoria ei voi laittaa tämän koronaviruspandemian maksajiksi, ja siinä mielessä kuntataloutta on nyt tuettava. Toivottavasti hallitus huomenna tai keskiviikkona antaa niin sanotun kriisimiljardin tähän kuntien talouden ja toimintaedellytysten tukemiseen. Kokoomus on esittänyt suoraa tukea sairaanhoitopiireille sen puolen miljardin verran ja toinen puoli miljardia sillä tavalla, että se tulisi kiinteistö- ja kunnallisveron ja yhteisöverojen, menetettyjen verotulojen, kompensointina.

Vain sitä kautta, että pystymme antamaan kuntatalouteen sitä tukea, voidaan panostaa sinne ennaltaehkäiseviin ja matalan kynnyksen palveluihin, koska jos kuntatalous jatkaa siinä kurimuksessa, missä se tällä hetkellä suurimmassa osassa on, niin kunnat karsivat kaiken sen ennaltaehkäisevän palvelun ja kaiken sen palvelun, joka sitten loppujen lopuksi olisi kuitenkin sitä oikea-aikaista tukea ja jolle olisi tarvetta. Siinä mielessä tarvitaan nyt erityisesti tämän loppukevään aikana tukitoimenpiteitä, joissa murretaan hallintorajat ja etsitään se tie ja toimintatavat, miten on mahdollista tukea ja nähdä lasten, nuorten ja perheiden hätä ja auttaa heitä.

22.16 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Todella kaikki kiitokset, mitä täällä on sanottu, niille, jotka ovat pystyneet järjestelemään tätäkin asetusta siellä kunnissa. Kyllähän se, että siirryttiin nyt etäopetukseen suurimmalta osin, on vaikuttanut hyvin paljon. Hyvä puoli on se, että tämä digiloikka tuli, mutta kyllä siellä paljon on myöskin sellaista, että voi sanoa kiitos paljon opettajille mutta kiitos myös koulutuksen johtajille ja muulle henkilökunnalle, myöskin opiskelijoitten ja oppilaitten vanhemmille suuri kiitos.

Me kiinnitimme huomiota sivistysvaliokunnassa nimenomaan tähän, soveltuuko etäopetus kaikille. Kun minä olen tehnyt vähän sellaista tutkimusta, niin arvio on, että varmastikin noin 20 prosenttia ei pysy kelmassa. Sen tähden meidän on huolehdittava siitä, mitä heidän kanssaan tehdään. Toinen kriittinen piste oli kouluruokailu ja oppilashuollon toimivuus kolmantena.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2020 vp

Oppimiserot ja syrjäytyminen ovat vaarassa lisääntyä, ja sen tähden tällaista systemaattista ohjausta tarvitaan jo nyt. Tarvitaan erityisopettajia, tarvitaan koulunkäyntiohjaajia, tarvitaan kuraattoripalveluja ja psykologien palveluja ja tarvitaan sitä terapiatakuuta nyt entistä enemmän jo tähän akuuttivaiheeseen, mutta mitä kauemmin tämä pitkittyy, niin sitten pitää tehdä myöskin sellainen selviytymissuunnitelma jatkolle.

Tietysti ollaan nyt aika paljon luettu tuolta mediasta, että on tällainen talouden kriisiryhmä perustettu. Nyt on kysymyksessä sekä terveystaloudellinen mutta myös talouspoliittinen ja myös sosiaalipoliittinen kriisi, ja siitä syystä nämä kaikki politiikan lohkot kietoutuvat yhteen. Minä ymmärrän, että talouspolitiikka on tässä hyvin tärkeää — kaikki sen ymmärtävät — ja siihen pitikin tehdä työryhmä, mutta minä kyllä perustaisin nyt myös vähän laaja-alaisemmankin työryhmän pohtimaan, mitä pitää tehdä tässä sitten niin sanotusti jälkihoitona.

Tukiopetuksen tarve on jo ilmeinen, ja kun me huomenna kuulemme asiantuntijoita tuolla valiokunnassa, varmasti tullaan tähän kiinnittämään huomiota myös kysymyksissä.

No, nyt tietenkin tässä tarvitaan akuuttihoidon suunnitelmat ja toteutustavat, mutta nyt tarvitaan sitten myöskin se tulevaisuuteen vietävä ohjelma ja myöskin sillä tavalla, kun meillä on kuitenkin näitä oppilaita, jotka selviävät hyvin, ettei kävisi sitten niin, että niiden motivaatio, jotka hyvin selviävät koulussa, laskee tulevaisuudessa. Tässä on monia asioita huolehdittavana.

Nyt tietenkin tulee mietittäväksi, mistä riittävät rahat. Kyllä minäkin henkilökohtaisesti olisin sitä mieltä, että kun meillä on nyt ajateltu, että oppivelvollisuutta pidennettäisiin ja tulisi maksuton toinen aste, niin meidän on yhdessä pohdittava sitä, eikö se maksuttoman toisen asteen raha kannata laittaa nimenomaan vähävaraisille perheille. Miksi me oppivelvollisuutta lisääsimme, jos ei meillä edes perusopetusta tällä hetkellä saada tasavertaiseksi ja pitämään kaikkia mukana? Mielestäni tässä on nyt kyllä tärkeä tällainen mietinnän paikka.

Itse kyllä perustaisin ihan tällaisen monisektorialisen exit-ryhmän, niin kuin puhutaan, että päästään tästä koronasta, eräällä lailla sillan suon yli, ja ottaisin nimenomaan myöskin tätä parlamentaarista osaamista siihen mukaan. Se sitouttaisi, se jakaisi myöskin vastuuta.

Kiitoksia myöskin puhemies, on jaksanut olla täällä koko päivän. Hyvin tehty. — Kiitos.

22.20 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kuulostaa hyvältä ehdotukselta se, että meillä olisi joku tällainen kokoava ryhmä. Sitä työtä varmasti tehdään ja jatkuvasti pohditaan, miten voidaan tukea tässä epätavallisessa tilanteessa oppilaita ja opettajia, ja varmasti tätä työtä kannattaa vielä paremminkin koordinoida ja jatkaa.

Sen sijaan olen kyllä eri mieltä siitä, etteikö kannattaisi kunnianhimoisia koulutuksen tavoitteita ylläpitää jatkossakin. En ymmärrä, miksi ei kannattaisi. Meidän tavoitteenamme on ensinnäkin se, että nuorten koulutusaste nousisi, päästäisiin 50 prosentin korkeakoulutuksen tavoitteeseen, ja ei ole minkäänlaista syytä, ei taloudellista eikä inhimillistä syytä, näistä tavoitteista luopua tai niissä ruveta löysäämään. Jos me haluamme antaa jatkossa hyvät työllisyyden edellytykset nuorille, niin koska tiedetään, että suurin osa työpaikoista syntyy niille aloille, joissa vaaditaan korkeakoulutusta, on ihan luonnollista, että me lisäämme aloituspaikkoja. Etenkin tällaisen kriisin jälkeen tarvitaan koulutuksen luomia mahdollisuuksia työllisyydelle ja taloudelle, ja siihen liittyy toki se, että myös toinen aste on kaikille kuuluva asia. Myöskin lukiokoulutuksen määrää varmasti kannattaisi vakavasti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2020 vp

mieltä ja sitä toki arvioida, kun on tavoitteena, että myöskin suurempi osa saisi sen korkeakoulutuksen. Ei Suomi pärjää tällaisen kriisin jälkeen, jos meillä ei ole kunnianhimoisia koulutustavoitteita.

22.22 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Ettei vain edelliselle puhujalle ole tullut väärä ymmärrys minun puheistani: minä kyllä opettajana ja itse jokaisella Suomen koulutusasteella joko opettajana tai opiskelijana olleena sanon, että ehdottomasti pitää pitää ne hallituksen asettamat tavoitteet siitä, että meillä vähintään se toisen asteen koulutus ja tutkinto on kaikilla, ja sitten myöskin se, että puolet saavuttaisivat myös korkeakoulututkinnon. Näistä ei pidä tinkiä missään nimessä.

Eihän tarvitse paljonkaan edes hankkia lähdekirjallisuutta — kaikissa tutkimuksissa todetaan, että se varhainen tuki on kaikkein tärkeintä. Minä satsaisin nyt, kun meillä tulee olemaan valtava rahapula, nimenomaan siihen varhaiseen tukeen, koska sillä me luomme sen kivijalan saavuttaa nämä tavoitteet. Tutkittu tieto on myös meille tarpeellista tulevaisuudessa. Me tarvitsemme sen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-ohjelman — niissä meillä Suomessa on ollut tavoitteena päästä siihen 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta. No, me voimme nyt sen hetkeksi unohtaa, mutta siihenkin pitää polku tehdä, että meillä on tutkittua tietoa. Esimerkiksi, jos ajatellaan lääketieteellistä tutkimusta ja terveystieteellistä tutkimusta, meidän tarvitsemme sitä nyt juuri tällä hetkellä. Pidetään yllä hyvää tutkimusta, pidetään yllä hyvää koulutusta ja pidetään hyvää huolta meidän hyvistä opettajistamme.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.